

Bruxelles, 17. svibnja 2021.
(OR. en)

8592/21

RECH 199

NAPOMENA

Od: Predsjedništvo

Za: Odbor stalnih predstavnika / Vijeće

Predmet: *Priprema za sastanak Vijeća za konkurentnost 27. i 28. svibnja 2021.*
Obnova europskog istraživačkog prostora – kako pripremiti uvođenje
ambicioznog EIP-a spremnog za sljedeće desetljeće?
– *rasprava o politikama*

Za delegacije se u Prilogu nalazi napomena predsjedništva naslovljena „Obnova europskog istraživačkog prostora – kako pripremiti uvođenje ambicioznog EIP-a spremnog za sljedeće desetljeće?” s ciljem pripreme za raspravu o politikama na sastanku Vijeća za konkurentnost 28. svibnja 2021.

Obnova europskog istraživačkog prostora – kako pripremiti uvođenje ambicioznog EIP-a spremnog za sljedeće desetljeće?

Uvod i osnovni podaci

Kontekst

1. Vijeće je 2000. godine postavilo cilj uspostave europskog istraživačkog prostora, a 2008. utvrdilo **viziju za 2020**¹. Ta vizija obuhvaćala je dimenziju unutarnjeg tržišta za istraživanja, među ostalim prekograničnu mobilnost istraživača i otvaranje tržišta rada europskim istraživačima, pri čemu bi im se osigurao bolji ustroj karijere pogodniji obiteljskom životu. Kad je riječ o dimenziji protoka i iskorištavanja znanja, vizijom se promicala optimalna uporaba intelektualnog vlasništva u kombinaciji s otvorenim pristupom znanju i inovacijama. U pogledu strukture istraživačkih sustava, njome se predviđalo poticanje daljnje znanstvene izvrsnosti i osiguravanje vrhunskih istraživačkih ustanova.
2. **Dio te vizije uspješno je ostvaren** sve većim međusobnim povezivanjem i suradničkim vezama među istraživačima i istraživačkim zajednicama diljem Europe, što se promiče putem okvirnih programa EU-a za istraživanja i inovacije i drugih transnacionalnih suradničkih djelovanja kao što su istraživačke infrastrukture i inicijative za zajedničku izradu programa. Uspostavljene su se mreže održale, premda su neravnomjerno raspoređene diljem Europe, te su dovele do povećane razine „sustavnosti” nacionalnih istraživačkih sustava na europskoj razini kao što je opaženo u znanstvenoj literaturi i kao što se pokazalo nakon Brexita kada se mjerio učinak razdvajanja sustava Ujedinjene Kraljevine od europskog sustava.

¹ Vijeće Europske unije 7652/1/08/REV1.

3. **Nacionalne i regionalne politike**, koje su doista važne, međusobno su povezane i međusobno ovise o **europskoj nadnacionalnoj razini**, koja funkcionira poput određene vrste „sustava sustavâ” i čini sastavni dio zajedničkih europskih politika u području istraživanja i inovacija.
4. **Zajedničke europske vrijednosti i načela** već postoje i stvaraju naš zajednički etos koji je rezultat intenzivne suradnje i natjecanja među našim znanstvenim i tehnološkim zajednicama. To obuhvaća prilično dobro harmoniziran i usklađen skup normi i postupaka na višestrukim razinama, od izrade programa do uspješnosti i evaluacije istraživanja. Daleko smo od doba prvih okvirnih programa 1980-ih godina u kojima su kultura, jezici i druge nacionalne posebnosti imali velik učinak te su ometali suradnju, čak i u redovnom svakodnevnom zajedničkom radu. Već smo uvelike uznapredovali prema europeizaciji istraživanja.

Vrijeme je za novu viziju?

5. Više od deset godina prošlo je od utvrđivanja vizije europskih politika istraživanja i inovacija za 2020. i ambicije koje je postavilo Europsko vijeće da se EIP uspostavi do 2014.², kada je trio predsjedništava Njemačke, Portugala i Slovenije odlučio krenuti korak naprijed i uključiti **obnovu EIP-a** kao svoj **glavni cilj u području istraživanja i inovacija**.
6. Vijeće, države članice i Komisija od tada na tome intenzivno rade. Nekoliko primjera tih napora obuhvaćaju: ključan rad u vidu Mišljenja Odbora za europski istraživački prostor i inovacije o budućnosti EIP-a³, komunikaciju Europske komisije iz rujna 2020. naslovljenu „Novi EIP za istraživanje i inovacije”⁴ nakon koje su uslijedili Zaključci Vijeća o novom europskom istraživačkom prostoru⁵ i aktualni rad stručne skupine „Forum EIP-a za tranziciju” čija je zadaća davanje mišljenja o sadržaju budućeg pakta za istraživanje i inovacije, među ostalim o načelima i vrijednostima te mogućim ciljevima koje treba ostvariti. U okviru tog foruma, na razini izrade programa, poduzimaju se preliminarni koraci za zajedničko osmišljavanje programa tematskih i strukturnih prioriteta i djelovanja EIP-a.

² EUCO 2/11.

³ ERAC 1201/20.

⁴ 11400/20+ADD1.

⁵ 13567/20.

7. **Ciljevi** novog EIP-a, kako su navedeni u zaključcima Vijeća iz prosinca 2020., definirani su kao usredotočeni na istraživače, utemeljeni na vrijednostima i izvrsnosti te usmjereni na učinak. Kao važna dimenzija navedene su zajedničke odgovornosti država članica i Komisije, uz veće sudjelovanje građana i dionika te raznolikost ekosustava i usmjerenost prema doprinosu istraživanja globalnim društvenim izazovima i drugim javnim politikama.
8. Danas, u razdoblju nakon krize uzrokovane pandemijom i u trenutku kada počinje rasprava o budućnosti Europe, važnije je nego ikad utvrditi **način na koji znanost i tehnologija mogu doprinijeti budućnosti Europe** te je **ključno** preispitati **viziju EIP-a**. Iskustva stečena tijekom krize i njezin utjecaj na nacionalne i europske ekosustave istraživanja i inovacija iznimno su važni na svim razinama i svima su ukazali na presudnu važnost baze znanja za prevladavanje kriza kao i ključnu važnost otvorene suradnje te razmjene rezultata i podataka diljem Europe i šire.
9. Kako bismo se suočili s izazovima i istodobno održali i proširili čvrstu bazu znanja na europskoj razini koja obuhvaća ciklus znanja od temeljnih istraživanja do iskorištavanja na tržištu, moramo utvrditi viziju i jasno usmjerenje politike budućnosti EIP-a za sljedeće desetljeće. Stoga se čini da je relevantno i pravodobno da ministri i ministrice istraživanja razmotre to pitanje, uključujući glavne ciljeve i razloge za određivanje prioriteta u izradi programa i financiranju.

Kako pripremiti uvođenje ambicioznog EIP-a spremnog za sljedeće desetljeće?

10. Iako postoji konsenzus o obnovi EIP-a, potrebi za privlačenjem i zadržavanjem najboljih talenata za istraživanja te o potrebi za daljnjim promicanjem istraživačkih institucija i povećanjem financiranja, unatoč već poduzetim velikim koracima, cilj dovršetka unutarnjeg tržišta za istraživanja još uvijek nije ispunjen. Ti su koraci obuhvaćali mehanizme i sredstva (neobvezujuće pravo) koji su i dalje uglavnom valjani, ali ih je potrebno proširiti i ojačati, među ostalim kako bi se promicale jednake mogućnosti za sve, posebno u pogledu rodnih pitanja, kako bi se stalno razvijala i širila načela otvorene znanosti te potrebna infrastruktura za njihovu potporu ili kako bi se razvila mreža europskih infrastruktura (ESFRI) koja koordinira europsku strategiju za infrastrukturu, među ostalim putem planova djelovanja.

11. Međutim, i dalje je potrebno razviti i dovršiti samostojno unutarnje tržište za istraživače, uključujući njegove okvirne uvjete. Jedan od temeljnih elemenata jesu **istraživačke karijere i procjena istraživanja**. U tom smjeru poduzet je korak naprijed u smislu očekivanog odobrenja zaključaka Vijeća naslovljenih „Produbljanje EIP-a: osiguravanje privlačnih i održivih istraživačkih karijera i radnih uvjeta za istraživače te ostvarivanje cirkulacije mozгова”, s obzirom na to da prvi put primjenjujemo holistički sustavni pristup usredotočen na istraživače u kojem se kombiniraju različite politike i instrumenti koji mu izravno doprinose, uz poštovanje kompetencija na više razina i autonomije organizacija koja provode istraživanja i visokih učilišta. Kako je navedeno u zaključcima Vijeća koje treba odobriti, razvoj Europskog okvira za karijere u području istraživanja ključan je i za ostvarivanje cirkulacije mozгова jer se njime utvrđuju i rješavaju uzroci neuravnoteženog protoka istraživača te se podupire sustav promatranja i praćenja istraživačkih karijera i cirkulacije mozгова.
12. Tim novim pristupom prepoznaje se da su istraživači visokokvalificirani i mobilni stručnjaci kojima bi trebalo osigurati mogućnosti i okvirne uvjete za primjerenu, održivu i interoperabilnu karijeru u području istraživanja. Iako se zaključcima Vijeća pružaju okvir i usmjerenje politike koji uvelike doprinose cilju uspostave jedinstvenog tržišta, i dalje je potrebno razviti niz alata i metodologija kako bi se dovršio konceptualni i metodološki okvir za ostvarenje potpuno funkcionalnog tržišta koje bi obuhvaćalo EU, države članice i regije.

13. Kad je riječ o **proizvodnji znanja** pristup Unije temelji se na suradničkim istraživanjima, potkrijepljenima europskim decentraliziranim mrežama izvrsnosti u području znanosti i tehnologije, čime se istodobno omogućuje stvaranje kritične mase i smanjuje udvostručavanje napora. U proizvodnji znanja osnovu čine temeljna istraživanja te ih je potrebno održavati i jačati u cijeloj Europi, što je više moguće u interakciji i povezivanju s poduzetničkim inicijativama. Osim toga, suradničke mreže i dalje trebaju steći snažniji identitet u Europi i bolju globalnu vidljivost. Moramo osigurati da naš uključiv pristup izgradnji izvrsnosti nudi najvišu razinu priznanja europskim istraživačima i inovatorima kako nijedna europska regija ne bi bila zapostavljena. To bi se moglo postići nizom mjera potpore kojima bi se zadržala potrebna fleksibilnost i akademska sloboda. Takve mreže istraživača i institucija trebale bi biti prve korisnice učinkovitog i uključivog te potpuno funkcionalnog jedinstvenog tržišta za istraživanja jer bi njihovi resursi i baza talenata neometano funkcionirali.
14. U pogledu prijenosa vizije i ciljeva u **postupke provedbe / izrade programa** važno je razumjeti moguće scenarije u vezi s načinima suradnje i daljnjim koracima koji su primijenjeni u različitim fazama europskog procesa. Jedan od načina jest ojačati naše **partnerstvo** u strateškim ili strukturnim područjima u kojima bi države članice dodatno uskladile svoje programe i prioritete s inicijativama na razini EU-a (europska partnerstva i misije, planovi djelovanja ESFRI-ja) primjenom otvorene metode koordinacije. Drugi, komplementaran način bio bi **ojačati našu integraciju** izvan postojećih zajedničkih alata koji se podupiru okvirnim programom (Europsko istraživačko vijeće i Europsko vijeće za inovacije) i proširiti taj integrirani pristup na druge strukture ili platforme koje bi Unija mogla uspostaviti kako bi europskim akterima omogućila pristup zajedničkim mogućnostima te nesmetano povezivanje i udruživanje napora, čime bi se prelazilo na integriranije i uključivije jedinstveno tržište za istraživanja.

Pitanja

1. Kako ministri i ministrice gledaju na doprinos politika u području istraživanja i inovacija budućnosti Europe i koja bi bila njihova vizija za 2030., uključujući obnovu europskog istraživačkog prostora?
 2. Treba li ostvarenje jedinstvenog tržišta za istraživače i znanje do 2030., uz odgovarajuće okvirne uvjete i norme, biti jedan od ciljeva nove vizije koja obuhvaća istraživače, istraživačke organizacije, ulagače te regulatorni mehanizam i tijela?
 3. Budući da postoji više mogućnosti za ostvarenje te vizije, kako ministri i ministrice zamišljaju najbolje modalitete, postupke i mehanizme za pripremu uvođenja EIP-a?
-